

Ympäristövaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja rikoslain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja rikoslain muuttamisesta (HE 195/2025 vp): Asia on saapunut ympäristövaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Eeva Nurmi, ympäristöministeriö
- erityisasiantuntija Paula Vehmaanperä, ympäristöministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Suomen Kylmäliikkeiden Liitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ympäristönsuojelulakia ja rikoslakia. Esityksen mukaan Euroopan parlamentin ja neuvoston fluorattuja kasvihuonekaasuja, otsonikerrosta heikentäviä aineita sekä teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamista ja teollisuuspäästöportaalin perustamista koskevia asetuksia täydennettäisiin antamalla niitä koskevat kansalliset rangaistussäännökset.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2026.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Hallituksen esityksen tarkoituksena on säätää kansallisesti seuraamuksista, jotka koskevat fluorattuja kasvihuonekaasuja koskevaa asetusta (F-kaasuasetus), otsonikerrosta heikentäviä aineita koskevaa asetusta ja niin sanottua päästöportaaliasetusta¹. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä osin muutettuina seuraavin huomioin.

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2026 vp

F-kaasuasetus, otsoniasetus ja päästöportaaliasetus edellyttävät aikaisempaa yksityiskohtaisempaa sääntelyä. Jäsenvaltioiden on säädettävä asetusten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Ehdotettu sääntely on siten välttämätöntä.

Hallituksen esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi ympäristönsuojelulain 225 §:ää, jossa säädetään seuraamuksista. Ehdotetut muutokset laajentavat rangaistavuuden alaa vain vähäisesti. Sääntely on kuitenkin tarpeen EU:n asetusten täytäntöönpanemiseksi ja niiden voidaan arvioida selkeyttävän nykyistä sääntelyä ja samalla tehostavan sääntelyn toimeenpanoa. Tämä sääntely on tarpeen ja kattaa tahallaan tai huolimattomuudesta tehdyt teot, joita ympäristörikosdirektiivi ei kata. Lisäksi sääntely kattaa sellaiset huolimattomuudesta tehdyt teot, jotka kuuluvat ympäristörikosdirektiivin soveltamisalaan.

Rikoslain rangaistavuuden alaan hallituksen esityksellä ei ole vaikutuksia. Valiokunta toteaa, että oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ympäristörikosdirektiivin toimeenpanoa rikoslailla. Sen yhteydessä valmistellaan seuraamussäännökset muiden muassa tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta tehdyistä F-kaasu- ja otsoniasetusten vastaisesta toiminnasta.

Valiokunta ehdottaa 1. lakiehdotukseen useita, vähäisiä lakitekniisiä muutoksia siten kuin yksityiskohtaisista perusteluista lähemmin ilmenee.

VALIOKUNNAN YKSITYSKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki ympäristönsuojelulain 225 §:n muuttamisesta

225 §. Ympäristönsuojelulain rikkominen.

Valiokunta on muuttanut pykälän 1 momentin 7 kohdassa viitatus ilmoituksen viittaukseksi ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiin.

Pykälän 1 momentin 10 a kohtaa valiokunta on täsmentänyt lisäämällä siihen tarkemmat viittaukset tarkoitettuihin artikloihin. Vastaavat tekniset täsmennykset on tehty myös 1 momentin 11 b kohtaan.

Pykälän 1 momentin 10 b kohdassa valiokunta on muuttanut sanajärjestystä siirtämällä sanan ”mukaisen” edemmäksi asianomaisessa kohdassa.

Pykälän 1 momentin 11 a kohtaan on tehty tekninen korjaus.

¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/573 fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta (F-kaasuasetus) 2 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/590 otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta (otsoniasetus) 3 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1244 teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta, teollisuuspäästöportaalin perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 166/2006 kumoamisesta (päästöportaaliasetus)

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2026 vp

Sekä F-kaasuasetuksessa että otsoniasetuksessa kielletään kyseisten aineiden tahallinen päästäminen ilmakehään, mutta 225 §:ään hallituksen esityksessä ehdotettujen uuden 2 momentin 1 ja 6 kohtien mukaisesti ympäristönsuojelulain rikkomisena rangaistavaa olisi huolimattomuudesta tehty kyseisten aineiden päästäminen ilmakehään. Syyksiluettavuuden osalta olisi perusteltua noudattaa aineellisessa kiellossa säädettyä. Valiokunta on tästä johtuen korjannut pykälää siirtämällä kyseiset teot pykälän 2 momentista 1 momenttiin. Näin ollen 2 momentin 1 kohdan alkuosa on siirretty 1 momentin 10 kohtaan uudeksi d kohdaksi ja 2 momentin 6 kohdan alkuosa 1 momentin 11 kohtaan uudeksi d kohdaksi. Tämän lisäksi on tehty tarvittavat tekniset muutokset pykälän 2 momenttiin.

Pykälän 2 momentin 7 kohdassa valiokunta on täsmentänyt viittausta kuten edellä 1 momentin 10 a ja 11 b kohdissa.

Lisäksi voimaantulosäännöksen poikkeus on korjattu alkamaan 1.1.2028.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Ympäristövaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 195/2025 vp sisältyvän 2. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 195/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

ympäristönsuojelulain 225 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristönsuojelulain (527/2014) 225 §:n 1 momentin 7 ja 8 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 715/2021, sekä

lisätään 225 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on laissa 715/2021, uusi 10—12 kohta sekä 225 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1166/2018 ja 715/2021, uusi 2 momentti, jolloin nykyinen 2—4 momentti siirtyvät 3—5 momentiksi, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2026 vp

225 §

Ympäristönsuojelulain rikkominen

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

7) laiminlyö teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta, teollisuuspäästöportaalien perustamisesta ja asetuksen (EY) N:o 166/2006 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1244 6 artiklan 1 kohdan mukaisen ilmoituksen ilmoitusvelvollisuuden tai mainitun artiklan 8 kohdassa säädetyn kirjanpitoa tai sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden taikka toimii 9 artiklan 1 kohdassa säädetyn velvollisuuden vastaisesti,

8) laiminlyö pysyvistä orgaanisista yhdisteistä annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1021 7 artiklan mukaisen velvollisuuden,

10) laiminlyö F-kaasuasetuksen

a) 4 artiklan 5 kohdan, 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan tai 6 artiklan 1 kohdan mukaisen vuototarkastusta, vuotojen korjaamista tai vuotojen havaitsemisjärjestelmää koskevan velvollisuuden,

b) 7 artiklan mukaisen tai 13 artiklan 16 kohdan mukaisen kirjanpitoa tai sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden tai 13 artiklan 17 kohdan mukaisen ilmoittamisvelvollisuuden,

c) 26 artiklan mukaisen raportointia koskevan velvollisuuden,

d) päästää fluorattuja kasvihuonekaasuja F-kaasuasetuksen 4 artiklan vastaisesti,

11) laiminlyö otsoniasetuksen

a) 8 artiklan 3, 4 tai 5 kohdan, 15 artiklan 6 kohdan tai 21 artiklan 5 kohdan mukaisen kirjanpitoa tai sen säilyttämistä koskevan velvollisuuden,

b) 21 artiklan 3 kohdan mukaisen vuototarkastusta tai mainitun artiklan 4 kohdan mukaisen vuotojen korjaamista koskevan velvollisuuden,

c) 24 artiklan mukaisen raportointia koskevan velvollisuuden,

d) päästää otsonikerrosta heikentäviä aineita otsoniasetuksen 21 artiklan 1 kohdan vastaisesti tai

12) toimii 159 §:n, 161 §:n 1 momentin tai 162 §:n mukaista pätevyyttä taikka sen osoittamista tai todentamista koskevien velvollisuuksien vastaisesti, toimii ilman 161 §:n 2 momentissa tarkoitettuja laitteita tai välineitä, jättää toimittamatta laitteen haltijalle 162 a §:ssä tarkoitetun asennustodistuksen, laiminlyö 163 §:ssa tarkoitetun vuototarkastuksen tai huoltokirjanpidon, laiminlyö 165 §:n mukaisen tietojen toimittamista koskevan velvollisuuden taikka laiminlyö 159, 161, 162, 162 a, 163 tai 165 §:n nojalla annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetyn vaatimuksen, määräyksen tai velvollisuuden,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta sakkoon.

Jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, ympäristönsuojelulain rikkomisesta tuomitaan myös se, joka huolimattomuudesta:

1) päästää fluorattuja kasvihuonekaasuja vastoin F-kaasuasetuksen 4 artiklan vastaisesti, rikkoo mainitun F-kaasuasetuksen 4 artiklan mukaista päästöjen ehkäisemistä koskevaa velvollisuutta;

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2026 vp

2) rikkoo F-kaasuasetuksen 8 artiklan 6 kohdan tai 13 artiklan 1—8 kohdan mukaisen käyttöä koskevaa kieltoa, 4 artiklan 7 kohdan tai 10 artiklan 1 tai 2 kohdan mukaista pätevyyttä koskevaa velvollisuutta tai 13 artiklan 9 kohdan mukaista käyttöönottoa koskevaa kieltoa;

3) rikkoo F-kaasuasetuksen 8 artiklan mukaisen talteenottoa, kierrätystä, regenerointia tai hävitystä taikka fluorattua kasvihuonekaasua sisältävän laitteen käytöstä poistoa koskevaa velvollisuutta;

4) saattaa markkinoille fluorattuja kasvihuonekaasuja, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita, laitteita tai laitteiden osia F-kaasuasetuksen 11, 12, 16 tai 19 artiklan kiellon tai rajoituksen vastaisesti;

5) tuottaa fluorattuja kasvihuonekaasuja F-kaasuasetuksen 14 artiklan vastaisesti, tuo maahan tai vie maasta fluorattuja kasvihuonekaasuja, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita mainitun asetuksen 22 tai 25 artiklan vastaisesti;

6) ~~päästää otsonikerrosta heikentäviä aineita otsoniasetuksen 21 artiklan 1 kohdan vastaisesti~~ rikkoo ~~mainitun~~ otsoniasetuksen 21 artiklan 2 kohdan mukaista päästöjen ehkäisemistä koskevaa velvollisuutta;

7) rikkoo otsoniasetuksen 4 **tai 5 artiklan** artiklan mukaista käyttöä koskevaa kieltoa;

8) rikkoo otsoniasetuksen 9 artiklan 2 kohdan, 11 tai 20 artiklan mukaista talteenottoa, kierrätystä, regenerointia tai hävittämistä taikka otsonikerrosta heikentävän aineen sisältävän laitteen käytöstä poistoa koskevaa velvollisuutta;

9) tuottaa otsonikerrosta heikentäviä aineita otsoniasetuksen 4 artiklan vastaisesti, tuo maahan tai vie maasta otsonikerrosta heikentäviä aineita, niiden seoksia taikka niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita mainitun asetuksen 4, 5 tai 19 artiklan vastaisesti;

10) saattaa markkinoille, toimittaa toiselle taikka asettaa toisen henkilön saataville otsonikerrosta heikentäviä aineita, niiden seoksia tai niitä sisältäviä tuotteita tai laitteita otsoniasetuksen 4 tai 5 artiklan vastaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 225 §:n 1 momentin 7 kohtaa sovelletaan kuitenkin vasta **1 päivästä** tammikuuta 2028.

2.

Laki

rikoslain 48 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 48 luvun 1 §:n 1 momentin 2 kohdan h ja i alakohta sekä 5 kohdan b ja c alakohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 717/2021, seuraavasti:

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2026 vp

48 luku

Ympäristöririkoksista

1 §

Ympäristön turmeleminen

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

— — — — —
2) valmistaa, luovuttaa, kuljettaa, käyttää, käsittelee tai säilyttää ainetta, valmistetta, seosta, tuotetta tai esinettä taikka käyttää laitetta vastoin

h) otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/590,

i) fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/573,
— — — — —
— — — — —

5) tuo maahan tai vie maasta ainetta, valmistetta tai tuotetta vastoin

b) otsonikerrosta heikentävistä aineista ja asetuksen (EY) N:o 1005/2009 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/590,

c) fluoratuista kasvihuonekaasuista, direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta ja asetuksen (EU) N:o 517/2014 kumoamisesta annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2024/573,
— — — — —
— — — — —

siten, että teko on omiaan aiheuttamaan ympäristön pilaantumista, muuta vastaavaa ympäristön haitallista muuttumista tai roskaantumista taikka vaaraa terveydelle, on tuomittava *ympäristön turmelemisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
— — — — —

Valiokunnan mietintö YmVM 3/2026 vp

Helsingissä 13.2.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jenni Pitko vihr
varapuheenjohtaja Pinja Perholehto sd
jäsen Pauli Aalto-Setälä kok
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Christoffer Ingo r
jäsen Vesa Kallio kesk
jäsen Mai Kivelä vas
jäsen Hanna Kosonen kesk
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Jorma Piisinen ps
jäsen Merja Rasinkangas ps
jäsen Tere Sammallahhti kok
jäsen Sara Seppänen ps

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Marja Ekroos